

Spis treści

Przedmowa do wydania polskiego	19
Przedmowa	23

CZĘŚĆ I

Wprowadzenie

ROZDZIAŁ 1

Wprowadzenie do gospodarki i ekonomii	29
1.1. Problemy ekonomiczne	30
Szoki cenowe na rynku ropy naftowej	31
Podział dochodu	32
1.2. Rzadkość zasobów i ich alternatywne zastosowania	34
1.3. Rola rynku	39
Gospodarka nakazowa	41
„Niewidzialna ręka”	42
Gospodarka mieszana	42
1.4. Ekonomia pozytywna i ekonomia normatywna	43
1.5. Mikroekonomia i makroekonomia	45
1.6. Jak maksymalnie skorzystać z tego rozdziału	47
Podsumowanie	48
Podstawowe pojęcia	48
Zadania sprawdzające	49

ROZDZIAŁ 2

Narzędzia analizy ekonomicznej	50
2.1. Dane ekonomiczne	51
Szeregi czasowe danych	51
Dane przekrojowe	52

2.2. Wskaźniki	53
Wykorzystanie wskaźników cen jako wielkości przeciętnych	54
Wskaźnik cen detalicznych i inne wskaźniki	54
2.3. Wielkości nominalne i realne	55
Ceny realne (relatywne)	56
Siła nabywcza pieniądza	57
2.4. Sposoby mierzenia zmian wielkości ekonomicznych	57
2.5. Modele ekonomiczne	58
2.6. Modele ekonomiczne a dane	59
Empiryczne potwierdzenie teorii	60
Wykresy punktowe	61
2.7. Wykresy, linie i równania	61
Dopasowywanie linii na wykresach punktowych	62
Czytanie wykresów	62
2.8. Końcowe spojrzenie na założenie: pozostałe czynniki nie zmienione	64
2.9. Teorie ekonomiczne a rzeczywistość	66
2.10. O niektórych rozpowszechnionych uwagach krytycznych na temat ekonomii i ekonomistów	66
Podsumowanie	68
Podstawowe pojęcia	69
Zadania sprawdzające	70

ROZDZIAŁ 3

Popyt, podaż i rynek	72
3.1. Rynek	72
3.2. Popyt, podaż i równowaga rynkowa	73
Rynek i cena równowagi	74
3.3. Krzywe popytu i podaży	75
3.4. Co kryje się za krzywą popytu?	77
Ceny innych dóbr	77
Dochody nabywców	79
Gusty	79
3.5. Przesunięcia krzywej popytu	79
3.6. Co kryje się za krzywą podaży?	81
Technika	81
Koszty produkcji	82
Działalność regulacyjna państwa	82
3.7. Przesunięcia krzywej podaży	82
3.8. Papięz a cena ryb	83
3.9. Wolny rynek i kontrola cen	84
3.10. Co, jak i dla kogo	89
Podsumowanie	90
Podstawowe pojęcia	91
Zadania sprawdzające	91

ROZDZIAŁ 4

Państwo w gospodarce mieszanej	93
4.1. Co robi państwo?	93
Państwo ustanawia prawa i przepisy szczegółowe	94
Państwo nabywa i sprzedaje dobra i usługi	94
Państwo dokonuje płatności transferowych	96
Państwo nakłada podatki	96
Państwo próbuje stabilizować gospodarkę	97
Państwo wpływa na alokację zasobów	97
4.2. Co powinno robić państwo?	99
Cykle koniunkturalne	99
Dobra publiczne	99
Efekty zewnętrzne	101
Kłopoty z informacją	101
Monopol i siła rynkowa	102
Redystrybucja dochodów i dobra społecznie pożądane	102
Rekapitulacja	103
4.3. W jaki sposób państwo podejmuje decyzje?	104
Głosowanie	104
Prawodawcy	106
Urzednicy państwowi	107
Problem „pana i sługi”	107
Podsumowanie	108
Podstawowe pojęcia	109
Zadania sprawdzające	109

CZĘŚĆ II

Mikroekonomia pozytywna

ROZDZIAŁ 5

Reakcje popytu na zmiany cen i dochodów	113
5.1. Reakcje popytu na zmiany cen	114
Popyt elastyczny i nieelastyczny	117
Determinanty elastyczności cenowej popytu	117
Przykłady	118
Wykorzystanie elastyczności cenowej	119
5.2. Cena, wielkość popytu i suma wydatków	120
Ceny biletów na mecze piłki nożnej	122
5.3. Inne przykłady zastosowań elastyczności cenowej popytu	123
Pierwszy „szok naftowy”	123
Mróz na plantacjach kawy	123
Rolnicy wobec nieurodzaju	124

5.4. Krótki okres i długi okres	125
Jak długi jest „długi okres”?	125
5.5. Mieszana elastyczność cenowa popytu	126
5.6. Wpływ dochodu na popyt	127
Dobra normalne, dobra niższego rzędu i dobra luksusowe	128
Wykorzystanie elastyczności dochodowej	130
5.7. Wpływ inflacji na kształtowanie się popytu	130
Podsumowanie	131
Podstawowe pojęcia	132
Zadania sprawdzające	133

ROZDZIAŁ 6

Teoria wyboru konsumenta	134
6.1. Zasady wyboru konsumenta	134
Ograniczenie budżetowe	135
Linia budżetowa	136
Gusty	137
Krzywe obojętności jako sposób przedstawiania gustów	139
Maksymalizacja użyteczności a wybór konsumenta	141
6.2. Dostosowanie do zmian dochodu	145
Ścieżka wzrostu dochodu	146
6.3. Dostosowania do zmian cen	146
Zmiany cen a linia budżetowa	147
Efekt substytucyjny i efekt dochodowy	148
Mieszana elastyczność cenowa popytu	151
6.4. Od indywidualnej do rynkowej krzywej popytu	153
6.5. Dobra komplementarne i dobra substytucyjne	154
6.6. Świadczenia rzeczowe i świadczenia pieniężne	155
Podsumowanie	157
Podstawowe pojęcia	158
Zadania sprawdzające	158

ROZDZIAŁ 7

Działanie i organizacja przedsiębiorstwa	163
7.1. Organizacja przedsiębiorstwa	164
7.2. Przychody, koszty i zyski	166
Rachunki pozostające do spłaty	167
Kapitał i jego zużycie	167
Zapasy	169
Kredyty	169
Bilans	169
Zyski	170
Koszt alternatywny a koszt księgowy	171

7.3. Maksymalizacja zysku w przedsiębiorstwie	174
Własność a kontrola	174
7.4. Decyzje produkcyjne przedsiębiorstwa: analiza ogólna	175
Minimalizacja kosztów	176
Krzywa kosztów całkowitych	176
Utarg całkowity	177
7.5. Koszt krańcowy i utarg krańcowy	178
Koszt krańcowy	179
Utarg krańcowy	181
Wykorzystanie utargu krańcowego i kosztu krańcowego do określania wielkości produkcji	183
Koszt i utarg całkowity a koszt i utarg krańcowy	184
7.6. Krzywe kosztów krańcowych i utargu krańcowego: $MC = MR$	185
Wpływ zmian kosztów na wielkość produkcji	186
Wpływ przesunięcia krzywej popytu na wielkość produkcji	187
Czy przedsiębiorstwa znają przebieg krzywych swoich kosztów krańcowych i utargu krańcowego?	187
Podsumowanie	188
Podstawowe pojęcia	189
Zadania sprawdzające	189

ROZDZIAŁ 8

Rozwinięcie teorii podaży: koszty a produkcja	191
8.1. Nakłady a wielkość produkcji	192
8.2. Koszty a wybór technologii	194
Minimalizacja kosztów: wybór technologii	194
Czynnikochłonność produkcji	195
Ceny czynników produkcji a wybór metod wytwarzania	195
8.3. Koszty całkowite, krańcowe i przeciętne w długim okresie	196
Koszty całkowite i koszty krańcowe w długim okresie	197
Długookresowe koszty przeciętne	197
8.4. Korzyści i niekorzyści ze skali produkcji	198
Korzyści skali	199
Niekorzyści skali	200
Korzyści skali w praktyce	201
8.5. Koszty przeciętne a koszty krańcowe	204
8.6. Decyzje produkcyjne przedsiębiorstwa w długim okresie	206
8.7. Krzywe kosztów w krótkim okresie a prawo malejących przychodów	207
Koszty stałe i koszty zmienne w krótkim okresie	207
Krańcowy produkt pracy a malejąca produktywność krańcowa	209
Koszty krańcowe w krótkim okresie	211
Koszty przeciętne w krótkim okresie	211
8.8. Decyzje produkcyjne przedsiębiorstwa w krótkim okresie	214
8.9. Koszty w krótkim i długim okresie	216

Podsumowanie	218
Podstawowe pojęcia	219
Zadania sprawdzające	220

ROZDZIAŁ 9

Konkurencja doskonała i pełny monopol:

skrajne przypadki struktury rynku	222
9.1. Konkurencja doskonała	223
9.2. Decyzje produkcyjne przedsiębiorstwa w warunkach konkurencji doskonałej	225
Krzywa krótkookresowej podaży przedsiębiorstwa	226
Krzywa długookresowej podaży przedsiębiorstwa	227
Wejście i wyjście	228
Decyzje przedsiębiorstwa wolnokonkurencyjnego o podaży w krótkim i długim okresie	228
9.3. Krzywe podaży gałęzi	229
Krzywa podaży gałęzi w krótkim okresie	229
Porównanie krzywej podaży gałęzi w krótkim i długim okresie	231
Pozioma krzywa długookresowej podaży gałęzi	233
9.4. Statyka porównawcza w przypadku gałęzi wolnokonkurencyjnej	234
Wpływ wzrostu kosztów	234
Przesunięcie krzywej popytu rynkowego: przykład górnictwa węgla	236
9.5. Konkurencja na rynkach światowych	239
Równowaga na rynku wewnętrznym	240
Wpływ zmian w gospodarce światowej na rynek krajowy	240
9.6. Czysty monopol: odwrotny przypadek skrajny	241
9.7. Wielkość produkcji zapewniająca monopolistę zysk maksymalny	242
Produkcja maksymalizująca zysk	243
Statyka porównawcza w przypadku monopolisty	245
9.8. Produkcja i cena w warunkach monopolu i konkurencji doskonałej	245
Porównanie gałęzi wolnokonkurencyjnej z monopołem wielozakładowym	245
Porównanie monopolu jednozakładowego z gałęzią wolnokonkurencyjną	247
9.9. Brak krzywej podaży w warunkach monopolu	249
Monopol różnicujący ceny	250
9.10. Monopol a postęp techniczny	253
Podsumowanie	254
Podstawowe pojęcia	255
Zadania sprawdzające	255

ROZDZIAŁ 10

Struktura rynku i konkurencja niedoskonała	257
10.1. Dlaczego struktury rynku różnią się?	259
Fakty dotyczące struktury rynku	261
10.2. Konkurencja monopolistyczna	262

10.3. Oligopol i współzależność	265
Korzyści ze zмовы	266
Kartele	267
Złamana krzywa popytu w oligopolu	267
10.4. Teoria gier a decyzje współzależne	268
Porozumieć się czy oszukać?	269
10.5. Wejście i potencjalna konkurencja	272
Rynki sporne	272
Naturalne bariery wejścia	273
10.6. Strategiczne odstraszanie kandydatów do wejścia	274
10.7. Wnioski	278
Podsumowanie	279
Podstawowe pojęcia	280
Zadania sprawdzające	280

ROZDZIAŁ 11

Gospodarka oparta na informacji	282
11.1. E-produkty	283
11.2. Konsumpcja informacji	284
Doświadczenie	284
Nadmiar informacji	286
Koszty zmiany	286
Efekty zewnętrzne sieci	287
11.3. Dystrybucja informacji	289
Cena produktów informacyjnych	290
Różnicowanie jakości	291
Sprzedaż w pakiecie	292
Konkurencja a współpraca	293
11.4. Ustanawianie standardów	295
11.5. Zrozumieć e-gospodarkę	296
Podsumowanie	296
Podstawowe pojęcia	297
Zadania sprawdzające	297

ROZDZIAŁ 12

Analiza rynków czynników produkcji: rynek pracy	299
12.1. Popyt przedsiębiorstwa na czynniki produkcji w długim okresie	301
12.2. Popyt przedsiębiorstwa na pracę w krótkim okresie	305
Monopol i monopson	308
Zmiany popytu przedsiębiorstwa na pracę	310
12.3. Krzywa popytu gałęzi na pracę	311
12.4. Podaż pracy	313
Indywidualne decyzje dotyczące podaży pracy: czas pracy	313
Indywidualna podaż pracy: stopień aktywności zawodowej	315
Podaż pracy w gałęzi	318

12.5. Równowaga na rynku pracy w gałęzi	320
12.6. Dochody transferowe i renta ekonomiczna	322
12.7. Równowaga na rynku pracy: fikcja czy rzeczywistość?	324
Płace minimalne	324
Związki zawodowe	327
Efekty skali	327
„Swoi” i „obcy”	327
Koncepcja płacy efektywnościowej	328
12.8. Płace i zatrudnienie w Wielkiej Brytanii	329
Podsumowanie	330
Podstawowe pojęcia	332
Zadania sprawdzające	332

ROZDZIAŁ 13

Kapitał ludzki, dyskryminacja i związki zawodowe	338
13.1. Kapitał ludzki	340
Zależność zarobków od wieku i wykształcenia	341
Rynek pracowników z wyższym wykształceniem	342
Inwestowanie w kapitał ludzki: analiza kosztów i korzyści	343
Popyt na wyższe wykształcenie	344
Doskonalenie zawodowe a rozkład dochodów zależnie od wieku	346
Sygnalizacja	347
13.2. Dyskryminacja	348
Struktura zatrudnienia i różnice płac między mężczyznami a kobietami	348
Dostęp do wykształcenia	351
Dyskryminacja rasowa	352
13.3. Związki zawodowe	353
Działalność związków	354
Stopień zorganizowania w związkach a różnice płac	357
Wyrównawcze różnice płac	358
Negocjacje i strajki	358
Podsumowanie	359
Podstawowe pojęcia	360
Zadania sprawdzające	360

ROZDZIAŁ 14

Kapitał i ziemia: uzupełnienie analizy rynków czynników produkcji	362
14.1. Kapitał rzeczowy	364
14.2. Ceny usług kapitału, stopy procentowe i ceny aktywów	366
Stopa procentowa i wartość zaktualizowana	367
Wycena wartości aktywów: przykład	369
Realna i nominalna stopa procentowa: inflacja i wartość zaktualizowana	371
Od czego zależy poziom realnej stopy procentowej?	372
14.3. Oszczędności, inwestycje i realna stopa procentowa	374

14.4. Popyt na usługi kapitału	375
Gałęziowa krzywa popytu na usługi kapitału	377
14.5. Podaż usług kapitału	377
Podaż usług kapitału w krótkim okresie	377
Podaż usług kapitału w długim okresie	378
14.6. Równowaga i procesy dostosowawcze na rynku usług kapitału	381
Procesy dostosowawcze na rynku usług kapitału	381
Procesy dostosowawcze w krótkim i długim okresie	382
Dalsze przykłady procesów dostosowawczych	383
14.7. Ceny dóbr kapitałowych	384
14.8. Ziemia i renta gruntowa	385
14.9. Podział zasobów ziemi między konkurencyjne zastosowania	385
14.10. Ponownie trochę faktów	387
14.11. Podział dochodów w Wielkiej Brytanii	389
Funkcjonalny podział dochodu	389
Podmiotowy podział dochodu	390
Podsumowanie	392
Podstawowe pojęcia	393
Zadania sprawdzające	394

ROZDZIAŁ 15

Ryzyko w działalności gospodarczej	397
15.1. Indywidualne postawy wobec ryzyka	398
Niechęć do ryzyka a malejąca użyteczność krańcowa	400
15.2. Ubezpieczenie a ryzyko	402
Pokusa nadużycia	404
Selekcja negatywna	405
Dyskryminacja czy normalne ubezpieczenie?	406
15.3. Niepewność a dochody z posiadanych aktywów	406
15.4. Wybór portfela inwestycyjnego	408
Wybór między ryzykiem a zyskiem	409
Dywersyfikacja portfela	409
Dywersyfikacja w przypadku aktywów o skorelowanych dochodach	411
Współczynnik beta	412
Inne przypadki dywersyfikacji	414
15.5. Efektywne rynki aktywów	414
Weryfikacja teorii rynków efektywnych	416
Bąble spekulacyjne	417
15.6. Nieco więcej o ryzyku	418
Rynki asekuracyjne i rynki transakcji terminowych	419
Wyrównawcze różnice płac	422
Podsumowanie	422
Podstawowe pojęcia	424
Zadania sprawdzające	424

CZĘŚĆ III

Ekonomia dobrobytu

ROZDZIAŁ 16

Wprowadzenie do ekonomii dobrobytu	429
16.1. Równość i efektywność	430
Równość	430
Efektywna alokacja zasobów	430
16.2. Konkurencja doskonała a efektywność w sensie Pareta	432
Równowaga w warunkach wolnej konkurencji	432
Równość a efektywność	435
16.3. Zakłócenia i rozwiązanie „drugie po najlepszym”	437
Opodatkowanie jako zakłócenie	437
Rozwiązanie „drugie po najlepszym”	439
16.4. Zawodność rynku	442
16.5. Efekty zewnętrzne	442
Różnice między prywatnymi a społecznymi kosztami i korzyściami	443
Prawa własności a efekty zewnętrzne	446
16.6. Problemy środowiska naturalnego	449
Zanieczyszczenie powietrza	449
Zanieczyszczenie wód	449
Ocena polityki ochrony środowiska w Wielkiej Brytanii	450
Oddziaływanie za pomocą cen a ograniczenia ilościowe	450
Doświadczenia ze Stanów Zjednoczonych	451
16.7. Inne przypadki braku rynku: czas i ryzyko	453
16.8. Jakość, zdrowie i bezpieczeństwo	456
Udostępnianie informacji	456
Stanowienie norm	457
Podsumowanie	459
Podstawowe pojęcia	461
Zadania sprawdzające	461

ROZDZIAŁ 17

Podatki i wydatki publiczne	463
17.1. Podatki i wydatki publiczne w Wielkiej Brytanii	466
17.2. Państwo w gospodarce rynkowej	467
Dobra publiczne	467
Płatności transferowe a redystrybucja dochodów	470
Dobra społecznie pożądane i niepożądane	471
17.3. Zasady opodatkowania	472
Rodzaje podatków	472
Podatki a równość	474
Ciężar podatku	475

Opodatkowanie, efektywność i marnotrawstwo	477
Czy podatki muszą powodować zakłócenia?	477
17.4. Opodatkowanie a ekonomia podażyowa	479
17.5. Samorządy lokalne	481
Zasady gospodarowania	481
17.6. Suwerenność ekonomiczna	482
Podsumowanie	484
Podstawowe pojęcia	486
Zadania sprawdzające	486

ROZDZIAŁ 18

Polityka przemysłowa i polityka ochrony konkurencji	488
18.1. Polityka przemysłowa	489
Wynalazki i system patentowy	489
Badania i prace rozwojowe	490
Międzynarodowa konkurencja strategiczna	492
Gałęzie wschodzące i gałęzie schyłkowe	494
18.2. Geografia ekonomiczna	495
18.3. Społeczny koszt monopolu	497
Podział zysków monopolistycznych	501
Czy liberalizacja zawsze się opłaca?	502
18.4. Polityka ochrony konkurencji	503
Przepisy o ochronie konkurencji w Wielkiej Brytanii	504
Brytyjska polityka ochrony konkurencji w praktyce	505
Ograniczanie konkurencji	506
Ocena polityki ochrony konkurencji w Wielkiej Brytanii	506
18.5. Fuzje	507
Fuzje przedsiębiorstw w praktyce	508
Polityka państwa wobec połączeń przedsiębiorstw	511
Podsumowanie	513
Podstawowe pojęcia	514
Zadania sprawdzające	515

ROZDZIAŁ 19

Prywatyzacja i regulacja	516
19.1. Monopol naturalny	517
19.2. Znacjonalizowane gałęzie gospodarki	521
Decyzje inwestycyjne	522
Decyzje cenowe	523
Efektywność gospodarowania w znacjonalizowanych gałęziach gospodarki	527
19.3. Własność prywatna czy publiczna?	528
Bodźce dla menedżerów w sektorze prywatnym	528
Bodźce dla menedżerów w sektorze publicznym	529

Znaczenie własności	529
Wyprzedaż sreber rodzinnych?	530
19.4. Prywatyzacja w praktyce	530
Silna konkurencja i niewielka zawodność rynku	533
Siła rynkowa i regulacja	533
Czy rynki narodowe przetrwają?	533
19.5. Reformy regulacyjne	535
Podsumowanie	537
Podstawowe pojęcia	538
Zadania sprawdzające	538